

МОНІТОРИНГ ВІДПОВІДНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ОЧІКУВАННЯМ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Головна мета Університету імені Альфреда Нобеля в області якості вищої освіти – безперервне вдосконалення освітньої діяльності та освітніх послуг у відповідності до вимог міжнародних стандартів якості освіти ISO 9001-2015, ECBE, ENQA, ZEvA, AACSB, з урахуванням вимог і побажань усіх зацікавлених груп стейкхолдерів, а саме: абітурієнтів, студентів та їхніх батьків, роботодавців, випускників, науково-педагогічних працівників Університету.

Вивчення відповідності організації освітнього процесу очікуванням науково-педагогічних працівників спрямоване на виявлення проблем, що виникають під час освітньої діяльності з метою їх попередження чи усунення.

Моніторинг відповідності організації освітнього процесу очікуванням науково-педагогічних працівників проводився шляхом опитування протягом грудня 2018 року, в якому взяли участь 71 викладач, представники усіх кафедр Університету імені Альфреда Нобеля.

У першому питанні анкети «Які, на Вашу думку, проблеми якості освітнього процесу в Університеті потребують першочергового вирішення у відповідності до міжнародних стандартів якості освіти ISO 9001-2015, ECBE, ENQA, ZEvA, AACSB» пропонувалось здійснити вибори або надати свій варіант відповіді. Отримані результати відображені у таблиці 1.

Таблиця 1

Проблеми якості освітнього процесу, які потребують вирішення

№ п/п	Варіант відповіді	Кількість отриманих відповідей	Відсоток
1.	Стан та оснащення навчальних аудиторій	44	61,97%
2.	Можливості міжнародної, міжуніверситетської мобільності	24	33,8%
3.	Можливості підвищення кваліфікації	23	32,4%
4.	Можливості професійного росту як викладача	22	30,99%
5.	Врахування в освітньому процесі запитів	15	21,1%

	усіх груп стейкхолдерів		
6.	Планування розкладу	10	14,1%
7.	Можливість оперативного тиражування навчальних матеріалів для занять	9	12,7%
8.	Забезпечення навчально-методичною літературою	9	12,7%
9.	Залучення молодих фахівців	7	9,9%
10.	Налагодження комунікацій між структурними підрозділами Університету	7	9,9%
11.	Можливості впроваджувати свої наукові розробки	6	8,5%
12.	Система діагностики та оцінки знань студентів	1	1,4%

Серед наданих науково-педагогічними працівниками своїх варіантів відповідей щодо проблем, які потребують першочергового вирішення, наступні (викладені в оригіналі): «збільшення аудиторних годин з викладачем (практичні заняття)», «навантаження з дисциплін професійної підготовки здобувачів», «запроваджуємо стандарти – то необхідно і запроваджувати формат, включаючи організацію роботи викладачів», «мотивація до наукової діяльності», «потрібні аудиторії для психологів (тренінгові аудиторія, лабораторія обладнана для роботи з дитячою проблематикою, сімейною та ін.», «якісний Wi-Fi в усіх приміщеннях, мотивація викладачів, нетрадиційні форми навчання», «проведення семінарів (тренінгів) для викладачів фахівцями-практиками».

Перше місце серед актуальних для першочергового вирішення проблем, з великим відривом (майже удвічі у порівнянні з другим місцем), посіла проблема стану та оснащення навчальних аудиторій, на цю проблему вказують 61,97% опитаних.

Друге місце серед проблем, які потребують вирішення, – це можливості міжнародної, міжуніверситетської мобільності (33,8%),

Третє і четверте місце (з невеликою різницею) посіли відповідно – можливості підвищення кваліфікації (32,4%) та можливості професійного росту як викладача (30,99%).

Другий блок анкети присвячений роботі зі студентами і складається з трьох питань. Перше питання стосується задоволеності науково-педагогічних працівників відвідуванням студентами занять, отримані результати наведені у таблиці 2 та рис. 1.

Таблиця 2

Рівень задоволеності науково-педагогічних працівників станом відвідування занять студентами

№ п/п	Варіант відповіді	Кількість отриманих відповідей	Відсоток
1.	Задоволений	35	49,3%
2.	Частково задоволений	33	46,5%
3.	Не задоволений	3	4,2%

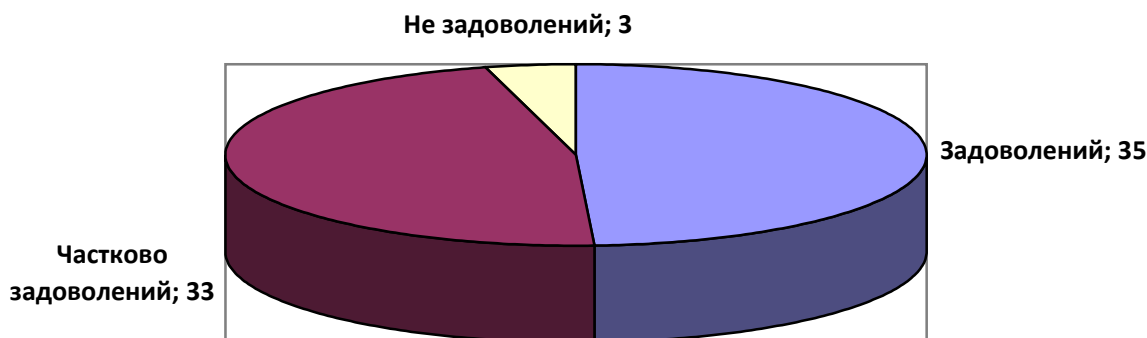

Рис. 1. Задоволеність науково-педагогічних працівників станом відвідування занять студентами

Науково-педагогічним працівникам було запропоновано внести пропозиції щодо покращення ситуації з відвідуванням занять студентами отримані наступні пропозиції (викладені в оригіналі): «необхідно заохочувати відвідування лекцій», «мала кількість навчальних занять (аудиторне навантаження) в день», «оптимізація розкладу», «диференціювання оцінки», «бувають проблеми із розкладом у студентів (у програмі відсутні пари, тобто просто не висвічуються)», «хто не хоче відвідувати зовсім – дистанційне навчання, врахувати його до навчального навантаження викладача», «необхідно повернути автомати, щоб якимось зацікавити студентів відвідувати заняття», «додавати 5 балів за відвідування занять», «ввести бали за відвідування занять

(до 10 балів)», «передбачити бали за відвідування занять» (пропозиція надійшла від двох викладачів з різних кафедр), «студенти працюють, що є основною причиною невідвідування».

Таким чином, 49,3% опитаних науково-педагогічних працівників задоволені відвідуванням студентами занять, 46,5% - частково задоволені і тільки 4,2% викладачів не задоволені відвідуванням студентами занять. Серед запропонованих науково-педагогічними працівниками шляхів щодо покращення ситуації з відвідуванням занять найчастіше пропонується нарахування балів за відвідування.

Щодо труднощів, які, на думку викладачів, виникають у студентів в ході виконання самостійної роботи отримані результати представлені у таблиці 3.

Таблиця 3

Труднощі, які виникають у студентів в ході виконання самостійної роботи

№ п/п	Варіант відповіді	Кількість отриманих відповідей	Відсоток
1.	Відсутні вміння працювати самостійно	50	70,4%
2.	Невміння рівномірно розподіляти своє навантаження протягом семестру	36	50,7%
3.	Відсутність пізнавального інтересу	18	25,4%
4.	Нерозуміння здобувачами найближчих і кінцевих цілей навчання	13	18,3%
5.	Нерозуміння теоретичної і практичної значущості засвоєних знань	13	18,3%
6.	Відсутні вміння пов'язувати теоретичні знання з практикою	11	15,5%
7.	Навчальне перевантаження здобувачів, пов'язане з кількістю навчального матеріалу, який виноситься на самостійне вивчення	10	14%
8.	Дефіцит часу на самостійну роботу	9	12,7%
9.	Часто потрібна допомога викладача	9	12,7%
10.	Складності у виділенні головного у матеріалі, що досліджується	9	12,7%
11.	Навчальне перевантаження здобувачів, пов'язане з кількістю навчальних дисциплін у семестрі	8	11,3%
12.	Форми та методи організації самостійної роботи, які не мотивують здобувачів до її	8	11,3%

	виконання		
13.	Замала кількість консультаційних годин	6	8,5%
14.	Обмежена кількість необхідної літератури	3	4,2%
15.	Важко відновити в пам'яті інформацію, особливо, якщо вона перевантажена науковими термінами	3	4,2%
16.	Великий обсяг завдань не співвідноситься з бюджетом часу студента	2	2,8%
17.	Завдання мають не чіткі вказівки щодо алгоритму їх виконання	1	1,4%

Серед труднощів, які додатково вказали науково-педагогічні працівники наступні (викладені в оригіналі): «небажання виконувати завдання, бо впевнені, що на консультації це можна відпрацювати», «чимало студентів працюють, тому не хочуть / не можуть самостійно виконати завдання, так як були відсутні на заняттях», «замала кількість аудиторних годин», «збільшити кількість аудиторних годин», «відсутність мотивів».

На думку науково-педагогічних працівників основними труднощами, які виникають у студентів в ході виконання самостійної роботи пов'язані, по-перше, з відсутністю вміння працювати самостійно (це відзначили 70,4% опитаних викладачів і ця думка підтверджується результатами вивчення потреби студентів I-IV курсів у заняттях з навчання організації самостійної роботи – позитивно відповіли 37,2% студентів, у тому числі студенти III та IV курсів); по-друге, з невмінням студентами рівномірно розподіляти своє навантаження протягом семестру (відзначили 50,7% викладачів); по-третє, з відсутністю у студентів пізнавального інтересу – зазначили 25,4% опитаних.

Вищезазначені результати вказують на те, що до вищої школи вступають абітурієнти, в яких не в повній мірі сформовані навички до самостійного навчання і цю глобальну проблему частково можливо вирішувати під час викладання дисципліни «Вступ до спеціальності» та системно у рамках кожної навчальної дисципліни, які викладаються на I курсі.

На питання «За Вашою оцінкою, які методи педагогічного стимулювання самостійної роботи студента є найбільш ефективними» отримані результати наведені у таблиці 4.

Таблиця 4

Найбільш ефективні методи педагогічного стимулювання самостійної роботи студента

№ п/п	Варіант відповіді	Кількість отриманих відповідей	Відсоток
1.	Врахування результату виконання самостійної роботи при підсумковій оцінці	35	49,3%
2.	Зв'язок результатів самостійної роботи з професійною діяльністю	35	49,3%
3.	Відчуття професійного та особистісного зростання у студента	35	49,3%
4.	Цікаве завдання	34	47,9%
5.	Диференційоване завдання	22	30,9%
6.	Врахування результату виконання самостійної роботи в проміжній атестації студентів	17	23,9%
7.	Публічне схвалення, похвала	16	22,5%
8.	Висока оцінка	13	18,3%
9.	Вимогливість викладача	11	15,5%
10.	Керівництво подальшою науковою роботою з даної тематики	8	11,3%
11.	Посильне завдання	7	9,9%
12.	Незадовільна оцінка	4	5,6%

Науково-педагогічні працівники мали можливість додати своє бачення з питання стимулювання самостійної роботи студента. Отримані такі точки зору (викладені в оригіналі): «немає універсальних методів. Кожний студент потребує свого підходу», «матеріальне заохочення», «всі дієві», «вибір методів багато в чому залежить від року навчання».

На думку науково-педагогічних працівників найбільш ефективними методами педагогічного стимулювання самостійної роботи студента є врахування результату виконання самостійної роботи при підсумковій оцінці (49,3% опитаних), зв'язок результатів самостійної роботи з професійною

діяльністю (49,3% опитаних), відчуття професійного та особистісного зростання у студента (49,3% опитаних), а також – цікаве завдання (47,9% опитаних).

На питання «Основне джерело інформації про життя Університету» науково-педагогічні працівники обрали наступні відповіді (рис. 2):

- засідання кафедри – 44 особи (61,9 %);
- сайт Університету – 39 осіб (54,9 %);
- накази Президента, розпорядження проректорів, завідувача кафедрою, інші офіційні документи – 39 осіб (54,9 %);
- спілкування з колегами – 37 осіб (52,1 %);
- електронна пошта – 31 особа (43,7 %);
- методичні семінари, круглі столи, семінари-тренінги – 25 осіб (35,2 %);
- спілкування у соціальних мережах – 21 особа (29,6 %);
- наради, конференції, що проводяться в Університеті – 16 осіб (22,5 %);
- засідання ректорату, Вченої ради – 14 осіб (19,7 %);
- спілкування з керівниками структурних підрозділів – 11 осіб (15,5 %);
- студенти – 10 осіб (14 %).

Пропозицією вказати інше джерело інформації про життя Університету жоден з опитуваних не скористався.

Таким чином основним джерелами інформації про життя Університету є засідання кафедри, сайт Університету, накази Президента, розпорядження проректорів, завідувача кафедрою, інші офіційні документи, спілкування з колегами та електронна пошта.

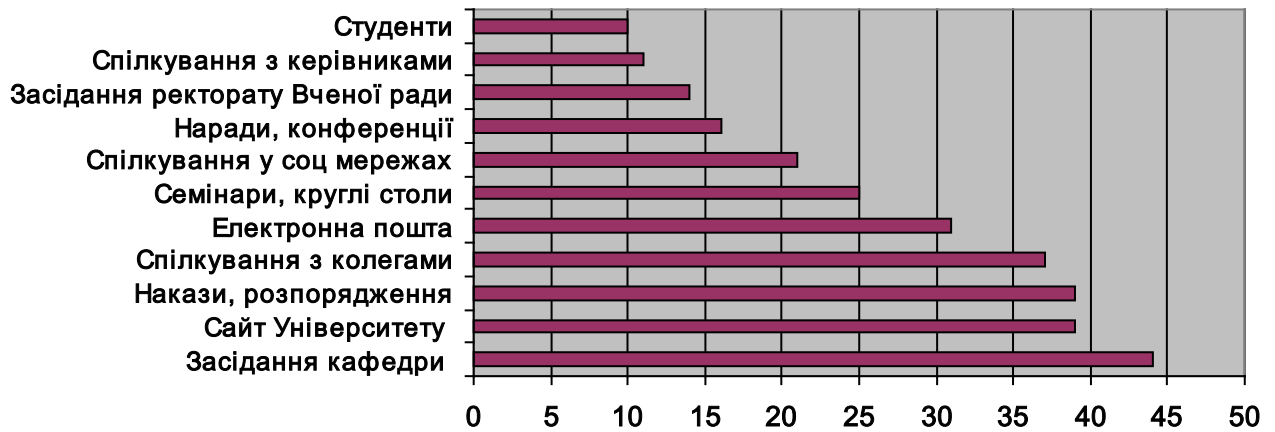

Рис. 2. Джерела інформації про життя Університету

Науково-педагогічним працівникам було запропоновано внести пропозиції щодо вдосконалення змісту, організації та якості освітнього процесу в Університеті, отримані наступні (викладені в оригіналі): «збільшення годин на консультування студентів щодо написання курсових та кваліфікаційних робіт», «організація більш цікавого процесу самостійної підготовки та прив'язки до професійної діяльності», «залученість та зацікавленість усіх учасників освітнього процесу у досягненні спільного результату», «структурувати навантаження викладача».

Узагальнюючи отримані результати, можна констатувати, що з метою удосконалення змісту, організації та якості освітнього процесу необхідно вжити наступних заходів:

1. Проводити опитування науково-педагогічних працівників щодо відповідності організації освітнього процесу їх очікуванням щорічно. Відстежувати позитивну динаміку та виявляти слабкі чи проблемні зони з метою вжиття своєчасних заходів.

2. При перегляді освітньо-професійних програм розглянути можливість щодо збільшення аудиторних годин з викладачем (практичних занять) з дисциплін професійної підготовки здобувачів.

3. Запобігати виникненню проблем із розкладом, контролювати наявність відповідних занять на сторінці для студентів.

4. Науково-педагогічним працівникам, які викладають навчальну дисципліну «Вступ до спеціальності» розробити рекомендації для студентів щодо організації процесу самостійної роботи.

5. Організувати якісний Wi-Fi в усіх приміщеннях Університету.

6. Проаналізувати стан та оснащення навчальних аудиторій, спланувати процес оновлення та переоснащення аудиторій за потреби.

7. Проводити семінари (тренінги) для викладачів фахівцями-практиками.

8. Розглянути можливості організації та участі науково-педагогічних працівників у міжнародній чи міжуніверситетській мобільності.

9. Розглянути можливості підвищення кваліфікації та професійного росту викладачів шляхом організації курсів (з пільговою оплатою для штатних працівників Університету).